

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. VI. De Oneribus Vestigalium, seu Tributorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

An creari possit per Ordinariū.

non poterunt, nisi quatenus id eis privilegio vel praecipua consuetudine est concessum. Quod & alii passim tradunt. Plures tamen cum Azorio P. 2. l. 8. c. 6. & consonat Lessius sup. distinguunt, licere nempe Episcopo imponere pensionem primario gravando ipsum beneficiarium, non autem ipsum beneficium (uti potest Papa) ut proinde mortuo beneficiario, cesset actio pensionarii; cum tamen alias onus beneficium ipsi impositum transiret ad successorem, quousque vixerit pensionarius. Verum stylo Romanae Curiae id ipsi modo non permitti tradit Sylvius q. 100. a. 4. codelas. 4. nisi forte in casibus specialibus & necessariis; veluti propter senium & pauperatam resignantis, aut ob litis compositionem. Quibus nihilominus casibus, uti & in casu permutationis ob inaequalitatem fructuum beneficii satis communitur (ut citat & sequitur VViggers Tr. 7. c. 4. dub. 15.) admittitur Episcopum id posse. Quocirca attendenda est Ordinariorum consuetudo in locis, in quibus agitur de creanda pensione.

An per Principes sacros.

De Principibus saecularibus satis constat eos, etsi patronos beneficiorum, v. g. abbatiarum, citra privilegium aut approbationem Papae non posse post tempus foundationis gravare pensionibus. Quae de re vide fufius differentem Zypaum supra, ubi movet varias controversias.

69. An possit redimi.

An pensio possit redimi, supple clericalis (de laicali non est dubium, quin possit) v. g. quae datur parochi senis, clerico pauperi, vel causa permutationis, resignationis aut transactionis in lite, convertitur. Etsi enim constet, posse gratuita condonatione extinguui, aut de consensu Pontificis etiam onerosè redimi; eisdem tamen consensum tunc Plures requirunt: eò quòd ita observet Curia Romana ad vitandam speciem simoniae. Estque propterea omnino id securius ac suadendum. Accedente eo, quòd pensio sine simonia nequeat emi aut vendi, adeoque videtur similiter non posse redimi. Quamvis in ea, quam creavit Ordinarius videri possit sufficere eisdem consensus, ut extingatur. Quod velut indubitatum tradit VViggers c. 4. dub. 15.

Immo praxis satis usitata videtur, ut absque alia facultate pensiones redimantur; dum tamen pactum de redimendo (quod simoniacum foret) non praecesserit; quasi id solum sit redimere onus temporale annuè solvendi certam quotam fructuum. Unde Toletus, Cajoctanus, & alii eam probant, quos refert & sequitur Lessius l. 2. c. 35. dub. 22. consequenter aeternis probabilibus talem pensionem, puta parochi senis, posse emi spectato iure communi antiquo. Quam limitationem addit propter Bullam Pii V. qua pensioni clericali annexa est obligatio recitandi officium B. Mariae, in locis, in quibus ipsa viget.

Plura de materia beneficiarum videri possunt apud alios Auctores, Rebuffium, Garcias, Lessium, Malderum, Castro Palao, &c.

QUESTIO. VI.

De Oneribus Vectigalium, seu Tributorum.

VTI in republica sunt officia, sic & onera communia. Ideoque explicatis iis, quae officia & favores publicos ex parte iustitiae distributivae concernunt, pauca dicenda restant de publicis oneribus, iis nimirum, quae in vectigalibus seu tributis consistunt. Porro nomine vectigalis seu tributi generatim & ordinariè intelligitur omne id, quod Principi aut Republicae à privatis solvi solet ad sustentationem Principis vel communia onera ferenda.

70.

Quid nomine tributis & vectigalis intelligatur.

At strictè loquendo tributum significat pensionem à subditis proportionatè ad media, praesertim praedialia, solvendam pro sustentanda Principis dignitate. Quod quidem dicitur tributum rei. Praeterea erat aliud tributum capitis, quod nimirum solvendum erat Principi per capita familiarum in signum subjectionis. De quo Christus Matth. 17. & 22. Qui proinde ad censum obligati dicebantur capite censui. Et quidem Iudaei solvebant pro tributo capitis didrachma, seu nummum duarum drachmarum. Unde stater à Petro inventus in ore piscis, & tum pro se, tum pro Christo, velut familiae capitibus, solvendus, valebat quatuor drachmis, id est, quatuor regalibus seu floreno circiter.

Varia tributis species.

Vectigal autem strictè significat pensionem solvendam pro rebus quae exportantur aut importantur in provinciam aut civitatem (quod solet solvi in ingressu oppidi, portu vel confiniis Provinciae, vel pro transvectione mercium per pontes aut flumina: vel pro transitu per viam aut locum, ratione custodiae aut refectiois viarum: vel pro rebus venditis aut permutatis, uti in quibusdam locis ex pretio rei immobilis venditae solvitur Principi pars aliquota. Soletque vectigal pro diversitate causae appellari, sive portorium, dum solvitur pro transvectione mercium, sive pedagium, quod pro transitu, sive guidagium, quod pro ducatu seu protectione in via. Gabella autem videtur idem esse, quod vectigal strictè acceptum; etsi quoque solet generalius usurpari.

Quid vectigal strictè sumatur.

Ejus variae species.

Quid gabella.

Ad iustitiam porro Tributi seu vectigalis requiritur primò ex parte efficientis auctoritas. Quae competit Principibus supremis & republicae liberae; aeternis autem quatenus ab istis fuerit concessum, vel usu praescriptum, sive immemorabili, sive cum titulo annis 40. Principes enim superiorem non agnoscentes merito exigunt à populo, cuius

71. Ad iustum tributum requiritur auctoritas in imponente.

Penes quos ipsa sit.

cujus defensionem se consecrant, necessaria aut valde utilia ad sui sustentationem & subditorum sustentationem. Qui tamen possunt per privilegia vel concordata restringi, ne sine consensu Statuum seu Ordinum Provinciae vel Regni nova onera subditis imponant. De cetero vectigalia regia sunt, neque indici possunt aut competere akeri quam supremo Principi. De quo etiam citat *Edictum Principis Belgii Zypau in Notis. Iur. Belg. Tit. de vectigalibus*. Inferiores itaque ultra stipendium eis praescriptum non habent jus quidquam exigendi, nisi de beneplacito Principis eos instituentis.

Nihilominus civitates etiam subjectae suis civibus per comitia communitatem representantia juxta locorum consuetudines possunt ob bonum publicum imponere quaedam onera, quae vocantur collectae, ad reparationem pontium, viarum, mœnium; veluti quorum intertentio ad cives spectat. Tamen etiam Principes soleant frequenter velle agnosci, praesertim si collectae sint notabiles.

72. *Ex parte finis quid requiratur.*
 Secundo requiritur ex parte finis, ut videlicet subit justa causa, ac ne sit major exactio vel diurnior, quam causa postulet (nisi causa ob quam tributum est impositum cessante alia superveniat, ob quam de novo imponi posset) neque in alienos aut inutiles usus tributa recepta expendantur. Si haec conditiones servatae non fuerint, tenebitur Princeps ad restitutionem tributorum solutorum, & compensationem damnorum emergentium, ac in ejus defectu ipsi exactores: erit enim tunc fraus & rapina, juxta Doctores communiter.

Qua iustitia vectigalium causa.
 Porro justa causa imponendi tributum est duplex. Prima est sustentatio Principis: cum enim ipse pro communitate laboret, æquum est, ut ab ea sustentetur. Secunda est necessitas vel magna utilitas reipublicae, cui aliter subveniri nequit, ut si miles sit conscribendus pro defensione patriae &c.

73. *Qualiter iustitia causa debeat Principi parere.*
 Debet autem constare Principi iustitia imponendi tributum, aut debet saltem habere rationes probabiles, ob quas putet se posse hic & nunc illud imponere; alias enim facit populo injuriam, teneturque ad restitutionem. Unde si post prudentem consultationem res maneat dubia, an causa imponendi tributum sit justa, nec ne, non potest Princeps gravare subditos, quorum in propria bona jus est certum, adeoque prævalens dubio juri seu potestati Principis (quae justam causam necessarii præsupponit) ad onera eis imponenda. Si vero omnibus pensatis probabilius sit (esto oppositum appareat speculative probabile) causam non esse sufficientem, non potest juxta *Vasquez, Discurso* & alios quos tacito nomine laudat *Lugo*, ut citat & sequitur *Franciscus Bardi decept. 4. de Consciens. probab. c. 25. num. 3.*

Princeps tributum imponere; eò quod oppositum appareat plane dissonum rationi, Princepsque se habeat talis casu instar judicis inter communitatem & subditos in particulari, adeoque teneatur judicare secundum id quod verius est: uti è contra deberet prospicere reipublicae seu bono communi imponendo tributum in casu majoris probabilitatis oppositi.

74. *Quae portio requiratur ex parte formae.*
 Tertio requiritur ex parte formae, ut servetur proportio geometrica ipsi tributi impositione, taliter ut si imponatur ad necessitatem non omnibus communem, ii primò graventur, ad quos necessitas illa spectat: si ad communem, ii qui plures habent divitias plus solvant, alii minus. Alioquin non distribuuntur æqualiter onera æqualitate formali, sed materiali tantum, quae est summa inaequalitas; uti si parvulo & viro adulto æquale onus imponas. Unde patet iniquas esse quarundam personarum exemptiones pure pro arbitrio Principis & sine proportionata causa: secus verò, si concedatur personis, quae eam de ipsa communitate fuerunt promeritae.

75. *Quid ex parte materiae.*
 Quarto ex parte materiae jura permittunt onera imponi rebus, quae causa negotiationis inferuntur aut efferuntur, vetant autem imponi rebus, quae ad necessarium familiæ usum emuntur aut venduntur, ut colligitur ex c. *Quamquam, de censibus in 6. & L. Universi C. de Vectigalibus* ubi id prohibetur sub poena capitis. Idem est de iis, quae evchuntur seminandi seu ruris exercendi gratia. Ratio est: quia tum pauperiores (qui omnino indigent rebus humanae vitae necessariis) æque vel magis gravantur, quam ditiores contra debitam proportionem. Quarevis si necessitas publica urgeat, nec aliunde tributa colligi sufficienter possint, excusari posset moderatum vectigalibus ad vitam usum necessariis impositum. Idem est, si ob causam publicam totus populus liberè consentiat in eam impositionem. Item juxta *Lessium c. 33. sub. 7.* si fiat pro securitate vicinarum, nempe personarum & rerum devotarum, quibus aliter consulj nequit: sanus enim est hoc onus sustinere quam omnia amittere vel periculo exponere, tunc tamen (inquit) ratio pauperum haberi debet.

Alioquin hodie (ut loquitur *Zypau in Notis. Iur. Belg. Tit. de Vectigalibus*) graviosiorum pars multis locis annona cerevisiarum imponitur, & qui mille annuos nummos possidet, non tantum edit, bibit aut luit oneris, quantum qui nec unicum, qui in diem vivit, qui ex stipe diurna cenam parat, & fecundam sobolem in circuitu mensae habet. Melius alibi tributa iustae proportionem ex omni fundo, exercitioque, ac undique colliguntur, atque ita plus solvit, cujus plurius interest reipublicam salvam esse. Ita *Zypau*.

76.
An iniusta
sint hodie
na tributa
scilicet
poculentis
imposita.

Petes, an ergo iniusta sint tributa, quae hodie sunt in usu, imposita nempe communibus esculentis & poculentis? Varii cum *Alphonso à Castro l. 1. de Lege poenalis c. 5.* (quem refert *Malderus Tr. 5. c. 6. dub. 5.*) asserunt huiusmodi tributa esse iniusta. Quae Doctrina per se loquendo vera est, inquit *Malderus*, existimans tamen cum *Molina* (quem citat) posse excusari praxim.

Primo, quia alia commodior ratio vix iniri potest, in aestimando enim cuiusque patrimonio multum odii, multum etiam depravati iudicii subinde intercurrit. Secundo, contra hanc rationem inveniendi subsidia reipublicae minora sunt murmura, quam essent contra censum patrimonii aut capitis. Tertio cum istud solvatur per minuta, insensibile est quodammodo detrimentum solventium: quare modus iste publicae utilitatis & commoditatis gratia merito toleratur. Quarto etiam pauperes hic aequè, aut etiam amplius, quam divites graventur; id tamen hi satis compensant, dum eo carius pauperiores vendant ditioribus operas, quas in republica praestant, & consequenter quasvis merces, in quibus multum operae collocatur. Quod autem ad peregrinos attinet, etiam hi merito donant; cum vix commodè ratione ipsi eximi nequeant, & in sua patria vicissim sic peregrini alii tractentur. Omittitur, quod tributum istud quodammodo computetur in pretio rerum, quibus imponitur, quae idcirco merito tam carè venduntur pretio iusto, quo involvitur tributi computatio. Denique ut fiat ita, ab antiquo praescriptum est.

77.
Quidnam
hanc tole-
randam sit

Videtur tamen intolerabile, si similibus rebus imponantur onera, ac non aliis, quae non ita promiscuè sunt omnibus necessaria ad vitam, etiam imponantur sua onera, quantum secundum rectae rationis iudicium convenienter fieri potest, v. g. agris, fundis, redditibus, ac mercibus ad lectum aut delicias fervientibus, ut pannis aureis, fericis &c. vasis argenteis, monilibus, vinis & edulis pretiosis: nam tunc manifestè gravantur aequè aut magis pauperes & mediocres, quam ditiores. Neque ulla confueydo potest iustificare, quod tam manifestè principis iustitiae distributivae adversatur.

Excusatio
praeter
repellit.

Non excusat etiam, quod moraliter impossibile sit omnes exactè gravari aequaliter juxta proportionem in impositione communium tributorum; etsi enim id admittatur: non est tamen moraliter impossibile, quod magna saltem pars onerum imponatur rebus illis, quibus divites & potentiores magis utuntur, & pars aliqua super rebus in communi usu familiae necessariis, ut super esculentis & poculentis. Et sanè si ii, quibus cura adinveniendi & imponendi contributiones communes incumbit, sentiant se in tantum ultra debitam proportionem gravatos in respectu ad pauperiores &

mediocres, quantum in casu hi gravantur praeter illis, non ita difficulter invenirent modum redigendi ista ad majorem aequalitatem, nè amplius secundum proportionem gravarentur, quam alii.

Nunc difficultas restat de obligatione legum tributariarum. Et quidem dum constat tributa esse iuste imposita, ac expendi in usus debitos, communis sententia Doctorum affirmat eas obligare in conscientia. Et consonat illud Christi *Matth. 22. Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari. & quae sunt Dei, Deo.* Apertè idem colligitur ex *Rom. 13. Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ideo enim & tributa praestatis: ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal.* Ratio est: quia populus obligari potest etiam ex iustitia ad ferenda onera reipublicae, adeoque ad necessaria subsidia Principis eam gubernantis; id autem praestatur à singulis mediante praestatione vectigalium determinantium. Ut poinde defraudantes teneantur ad restitutionem ratione debiti non soluti.

78.
An leges
tributariae
obligent in
conscientia.

Quod si constaret de manifesta iniustitia gabellarum, adèd nemo ad earum solutionem teneretur, ut & solutas possit compensatione adhibita repetere; uti & exactores tenerentur exacta restituere. Quod etiam spectat, si in justam & veram causam non expendantur, sed in alias dissipentur potius, quam dispensentur. Unde etiam adèd pauperes, ut vix habeant, quo propriae familiae in necessitate subveniant, non peccant juxta *Marchant. To. 3. P. 3. Tr. 2. Tit. 6. q. 5.* si gabellas non solvant, veluti non rectè gravati tributis, quibus non sunt ferendo, quaeque à potentioribus compensanda fuissent. Idemque est de aliis, quatenus ultra conditionem suam ex passione aut ignorantia praegravati.

79.
Quando
non obli-
gent ob ini-
quitatem,

Quod si dubium sit de iustitia gabellarum, non est quidem singulorum privatorum de his arbitrari, sed virorum in rebus publicis executorum iudicium est requirendum. Perseverante dubio praesumptionem variis stare censent pro iniustitia tributorum. Aliis tamen rectius videtur oppositum: cum in dubio (uti in foro externo, sic & in interno, dum de falsitate non constat) sit praesumendum pro principe, ejusque iudicio teneantur se subditi in dubio conformare; quique est in possessione obligandi subditos mandatis, dum rationabiliter nequeunt ea de iniustitia culpae. Nisi fortasse satis constaret & ipsos imponentes cum dubio de iustitia processisse: cum quo utique procedentes inique egerunt. Si autem subditus habeat probabiles saltem rationes judicandi iniustitiam tributi, non teneretur, secluso scandalo, solvere juxta *Lessium c. 33. dub. 8. num. 67.* qui dicit esse communem Doctorum.

80.
Quid cen-
sendum in
dubio de
iustitia ga-
bella.

Nihil.

Nihilominus oppositum probabilius censent Suarez, Vasquez, Tuerianus quos refert & sequitur Diana p. 1. Tr. 3. Resol. 21. eò quòd supponatur Princeps eo non obstante licitè tributum tale per leges exigere, adeoque videantur subditi teneri id solvere.

81. An vectigal si sponte solvendum.

Debet potèrò vectigal per se loquendo solvi sponte: debitum enim justum est solvendum, etsi non exigatur. Attendenda tamen est consuetudo, quæ mentem Principis explicat, aut etiam modificare hac in parte potest. Specialiter autem multi docti viri (teste Lessio sup. n. 61.) censent non teneri quempiam solvere vectigal pro rebus de loco in locum transvectis, nisi exigatur, modò nil fraude actum sit: eò quòd non tenearis exactores querere.

82. An creditor Principis possit fraudatione vectigalis sibi compensare.

Quæri autem posset, an creditor Principis aliter solutionem obtinere non valens, possit fraudatione vectigalium sibi compensare, etiam quando vectigal alteri est elocatum? Quod addo, quia alias cessaret quæstio. Resp. Aff. quia conductor solum succedit in jus Principis, quatenus potest exequi quicquid juris Principi toto anno competit, à cuius jure jugiter dependet; jus autem Principis compensatione eluditur; quod proinde non potuit in conductorem ab ipso transferri.

83. Notanda præ præxi quoad restitutionem gabellarum de fraudationem.

Pro fine notandum, quòd etsi juxta communem doctrinam sit obligatio in conscientia ad tributa solvenda. Immo id ex Scriptura mihi certum sit, de impostis stylo veteri pro regimine & statibus stabilimento: quæ jure Principi competunt.

Difficile tamen est obligare poenitentes (quos proinde non urgentes Plures tradunt) præsertim involuntarios, ad restitutionem defraudatorum vectigalium, qualia, & quo modo hodie jugiter imponuntur, præsertim his in locis. Eò quòd varii gravissimi Doctores censent ea ex mente Principis aut reipublicæ de facto non obligare in conscientia, sed tantum ad multatam, quam, & quidem gravissimam defraudantes, si deprehendantur, coguntur solvere. Quod etiam passim plebs apprehendere videtur, ipsique exactores interdum indicant satis id sibi esse. De quo vide Marchant supra. Huc etiam tacit gravitas porabilis gabellarum modernarum, & quidem virtualibus pro non modica parte impositarum, aliæque circumstantiæ in imponendo & expendendo vectigalia ad justitiam requiritur. Unde facile nascitur fundatum dubium aut probabile judicium de injustitia. Quo casu Plures censent non esse obligationem solvendi, aut certè non esse urgentam restitutionem. Interim suadenda sunt semper populo (quantum fieri potest) quæ ad pacem sunt boni publici & securitatem conscientiarum. Aliunde confiderent, quorum interest, num magis expedit moderatores exactores, conscientiarum obligationi relicta, & fidelius solvenda, etiam urgentibus confessoribus, quam graviores, quas populus fatagit frequentissimè defraudare.

De Exemptione Clericorum à Tributis seu vectigalibus, vide dicta Tr. de Legibus disp. 3. q. 11. §. 5.

De Exemptione Clericorum re-missè.

TRAC-